

פרטיכל מס. 2/ 5

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג' כ"א סיון תש"י (6.6.50)

נוכחים:

ד.צ. פנקס - יו"ר
ב. רפפורט
פ. נפתלי
ד"ר בדר
א. חושי
י. רוקח
ד"ר גרנות
א.מ. גניחובסקי
ש. דיין
א. הרצפלד
ד"ר סנה
י. אפרתי
ח. לנדוי
א. אלישר

מוזמנים:

ש. האוצר א. קפלן
ד"ר ברגמן - מטעם האוצר
ד"ר קיסרון - מטעם משרד המשפטים
ש. ספיבק - מטעם האוצר
ס. אילון - מזכיר הועדה

סדר היום:

- א. אגרות החוב (ברר בונדס).
- ב. מסירת אינפורמציה - סוגי המכונניות ומספרן.
- ג. עבודת הועדה.
- ד. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - כולי הכנסה.
- ה. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - דמי רשיונות.
- ו. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - הכנסה משרותים.
- ז. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - גביות ע"ח הלואות ורכוש ממסלתי.
- ח. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - מס שבח מקרקעין.
- ט. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - מס עזבון.
- י. שכונות ותיקים.

הישיבה נפתחה בשעה 09.00

א. איגרות החוב (בדרך בונדס):

שר האוצר א. קטלן: התייעצנו עם המופחים בשאלה זו. אנו נודיע שנשלם לכל אחד שידרוש זאת את הרבית שמשלת הבונדס לא שילפה. דעת המופחים היתה שאנו צריכים להציע לבעלי האיגרות להחליף את איגרותיהם באיגרות הגרלה חדשות, בתנאי שיוסיפו על כל איגרת ששכנו שפתאים אצאך אאאאא ויקבלו איגרת בשכום הכולל פתעודות ההגרלה החדשות. אם יתברר שרוב האנשים יחליפו את איגרותיהם, נדון מה לעשות בקשר לאחרים. המופחים פבורים -90% מן האנשים יחליפו את איגרותיהם, כיון שהתנאים החדשים טובים אאאא יותר. אנו רוצים שאלה המחליפים את איגרותיהם יוסיפו אחוס מסוים כדי לקנות אובליגציות נוספות של הפלוה העממי, ועדיין אין הסכמה בקשר לאחוז.

היו"ר ד. צ. פנקס: אין הצדקה ללכת בדרך זו. התחייבנו כלפי הממשלה הבריטית בהסכם לקיים את כל ההתחייבויות לגבי ניירות אלה. הדרך הפשוטה ביותר היא לקיים את ההתחייבויות ללא כל נסיון לשנות. אם תתקבל הצעת הממשלה, מה יהיה עם אלה שלא ירצו להחליף את איגרותיהם? למה לנו להחזיר כסף שבידינו?

כאן הרבית היא 3% בזמן שבהלואה החדשה הרבית היא 3 1/2% - דבר זה יעלה לנו בכסף באגון קבוע. הוצאת הניירות החדשים עולה בכסף. הכסף שנתקבל בזמנו מאיגרות אלו ניתן בזמנו לעיריות אשר משלמות אחוז מסוים למספר שנים. הן הצטרכנה לשלם את הקרן ואת הרבית. אנו צריכים להכניס מהצבור חמשה פיליון ל"י לכיסוי תקציב הבטחון של השנה הקודמת. אדם שיקנה מספר מסוים של אובליגציות חדשות ויתן תמורתן ששכום מתאים בלירות ישנות יחשוב שהוא עושה מעשה פטריוטי. לא נכסה מסקור זה את הגרעון בתקציב הבטחון.

תגובת הצבור שש על החליפין לא תהיה טובה. יש לנו סלוה עממי אחד, ונוציא שני. נצטרך להוציא עוד סריה של סלוה עממי. אינני רואה אסון בכך שתהיה עוד סריה אחת.

אם ערכן של האיגרות הוא 9 ל"י ואנו ניתן תמורתן ש תעודות של 10 ל"י, אין תועלת בחליפין. אולי דבר זה יזרו את האנשים לקנות איגרות של הפלוה העממי. אני סבור שעלינו לעשות רישום של האיגרות כדי שנדע על מה אנו אחראים, ולפי זה נקבע את גודל ההגבלה. הממשלה צריכה להודיע שהיא מסשיכה את הפרוצדורה הקיימת. אם בעתיד יהיה ניסוק שיחייב את החליפין, נעשה זאת.

פ. נפתלי: אינני חושב שהצעתו של שר האוצר עומדת בנגוד להתחייבויות. הממשלה תציע חליפין. אח"כ, בשבילא אלה שלא יחליפו את איגרותיהם, נוכל להיות קורקטיף כפי שהתחייבנו.

הויכוח אינו אם אנו עומדים בהתחייבויות, אלא מה התועלת שבדבר. המטרה היא להגיע מסקור זה לא לחמשה פיליון לירות לכיסוי הגרעון של השנה שעברה, אלא להגיע, על ידי שיטה של פרסים יותר גבוהים לסכומים יותר גדולים, לפחות ל-10 פיליון לירות בהוצאה ראשונה.

אחד האמצעים כדי להחיש את החטיפה על סכומים יותר גדולים, יכולה להיות ההחלפה עם הוטפת אותו הסכום תמורת אגרת חדשה. אני חושב שעל ידי כך ישתתפו בסלוה העממי החדש חוגים שאולי בלי זה לא היו משתתפים. זה אינו יכול להיות לחץ, אלא גרוי.

הפרש קטן ברביית, ואינו מסוכן, אם ע"י זה חושבים לקבל פכום יותר גדול. עלינו ליצור כח משיכה כדי שאנשים ישקיעו פכומים יותר גדולים למלוה העממי החדש.

ד"ר בדר: אגרת החוב של ממשלת המנדט נמכרת היום בשוק 8.600 ל"י. אם נמכרים לכך שכל אדם יוכל להביא לבנק נייר כזה פלוס 10 ל"י, על סנת לקבל אגרת של המלוה העממי, בעד 20 ל"י, אנו יוצרים דיאג'יו מראש בנוגע למלוה. אגרת החוב של המנדט תעלה בשוק, אבל לא עד 10 ל"י. אנו נעשה מאמץ כדי להעלות כמעט לפארי את האגרות על חשבון הממשלה. כל אדם שיחליט לקנות אגרת של המלוה העממי, ילך לפני כן לשוק ויחפש לו אגרות חוב. דבר לא יערער מראש את אימון הציבור במלוה.

אין אנו יכולים לדעת מראש אם מישהו ישתמש בהזדמנות זו וישמור את האגרות שלו, כדי שאנו נשלם אותן. בדרך זו נפתח פתח לפקולציה נכוון שני, אנשים יהכו עד שיקבלו 10 ל"י, וישנם אנשים אשר יחכו עד שיקבלו 10 לירות בריטיות.

אני מציע שנעשה קונורטיה פשוטה של המלוה העממי, או נחייב קונורטיה של המלוה הזה של אגרות החוב לנייר מיוחד דומה למלוה. יש אפשרות מסובכת, והיא לעשות רישום חובה של הניירות, ולהטביא שיטת הגרלה שלהן. יש לשמור על כך שניירות אלה יהיו פחות נוחים לציבור מהמלוה העממי.

שר האוצר א. קפלן: ישנו איגוד מחזיקי אגרות החוב. התקיימה פגישה עם שנתם מנציגי איגוד זה. תשלום הרביית יעלה בערך 45 אלף לירות לשנה, או קצת פחות. האגוד מבקש לפדר הגרלות בעד העבר, דבר שאינו אפשרי. כמו כן, מציע האיגוד סידור הגרלות בעד העתיד או החלפה. לא כל כך קל, כפי שחושבים אחדים מכם, לפדר הגרלות ולהיות קורקטי. עוסדת שאלה של רישום מחדש וקביעת מספרים מחדש - וזו פעולה רבה. אין אנו יודעים כמה מספרים בחוץ, ואם נבריל נצטרך להגדיל את כולם. כל החומר השכני הדרוש כדי לפדר את ההגרלות איננו. הוצאות רבות כרוכות במידור ההגרלות מחדש. הדבר הפשוט ביותר הוא לאחד את אגרות החוב עם המלוה. יהיה הפרש קטן ברביית שיעלה לנו 20 אלף לירות לשנה.

י. רוקח: העיריות קבלו את ההלואה לשלשים שנה; האגרות האחרות הן לעשרים שנה.

שר האוצר א. קפלן: אני מציע למסור את הטפול בענין זה לוועדת משנה סזופסמת, כי אין כאן שאלות פרינציפיות אלא שאלות טכניות בלבד. ועדת המשנה תשב עם ד"ר ברגמן וברט ותחליט על מוצא.

ס י כ ו מ: נבחרה ועדת משנה סזופסמת המורכבת מחברי הועדה פנקס, נפתלי ורוקח. ועדה זו תשב ביחד עם ד"ר ברגמן וד"ר ברט, ותחליט איך לפתור את שאלת אגרות החוב.

ב. מטרת אינפורמציה - סוגי המכוניות ומספרן:

שר האוצר א. קפלן: מאחר שחברי הועדה בקשו לדעת פרטים בענין המכוניות בארץ, השגתי את סצנת כלי הרכב בארץ. המספרים שאמסור הם מסוף פברואר. כנראה שבמשך שלושת החודשים שאחר כך, היו שינויים אחדים, כי נוספו קרוב לאלף מכוניות במשרדי הרישום. והרי המספרים:

10793 -	פכוניות מסחריות	4711 -	מכוניות פרטיות
1085 -	אוטונוסים	1085 -	פוניות
		5857 -	אופניים

בט"ה היו בסוף פברואר 26231 מכוניות. האפניים כוללים גם תלת-אפניים, והמכוניות המסחריות כוללות גם סגורים ושרקטורים. המכוניות מסא וכו'. המספרים שנתתי אינם כוללים את כלי-הרכב של הצבא. במשך שלושת החדשים האחרונים נתוספו מכוניות, ומספרם כעת הוא למעלה מ- 27 אלף. החלק הארי של כלי הרכב - למעלה מ- 17 אלף רשומים בתל-אביב; למעלה מ- 7 אלפים רשומים בחיפה, ואלפיים רשומים בירושלים.

במסלה יש בט"ה - פלנד אזל האפוטרופוס - 600 מכוניות, כולל מכוניות נוסעים, מכוניות משא ושנדורים. אולם למסור לכם מספרים מדוייקים.

מ- 1 בינואר לא נתנו אף דולר אחד ואף לירה שטרלינג לרכישת מכוניות פרטיות. מביאים מכוניות כמתנות, וכן משקיעי הון מביאים אתם מכוניות.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני מציע ששר האוצר יביא לוועדה הצעת הגדלה של מס ההכנסה ממכוניות אלו.

ס י כ ו פ
הועדה בקשה את שר האוצר להביא חומר ספורט בקשר לכלי הרכב הממשלתיים. כן בהבקש-השר הבטיח השר להביא הצעת חוק בקשר להגדלת המסים על המכוניות.

ג. עבודת הועדה:

היו"ר ד.צ. פנקס: התקציב סוכרן להתקבל בכנסת עד ה- 28 בינוני. נשארנו לנו עד אז - אם נמשיך לעבוד באותו הסטפן - כ- 8 ישיבות. אינני סבור שאם נמשיך את הווכחים נסיים את העבודה עד אז. כמובן, לקחתי בחשבון שבשבוע האחרון לפני ה- 28 בינוני תהיה הקריאה השלישית בכנסת, וגצטרך לסיים את הדיונים בוועדה בערך עד ה- 21 בינוני. אם אנו רוצים להספיק בזמן, עלינו להפסיק את הווכחים הכלליים ולהחליט על הצעות. לכל היותר נוכל לפגור בתקציב הפיתוח, ואולי גם בחוק הארנונה, אולם אני רוצה שהתקציב יתקבל בזמן.

כ. רפטור: היו"ר טועה אם הוא מדבר על עיכובים מצד הועדה. אני סבור שהועדה סוכנה להצביע בענין ההכנסה, ואם לא יהיו שינויים מצד האוצר לבני ההוצאה, כפי שהוצע בכנסת, אינני מתנגד לכך שנעבור להצעות. אינני מסנים לכך שלא נסיים את הדיון על הארנונה. דחינו את הצעת הארנונה לפני שנה, ואינני רוצה לעשות זאת שוב. אני מבקש שהיו"ר יבטיח שיהיה בכנסת וכוז בעניינים הקשורים לכנסת. אם יהיה צורך לשבת 2 ישיבות ביום, נוכל לעשות זאת כדי לגטור בזמן.

ד"ר בדר: תמיד יש אפשרות להפוך את הדיון על התקציב לדבר פורמלי גרידא. היתה לי תקוה שהועדה תעשה מאמץ כדי לשנות את הדברים. חשבתי שיהיה לנו זמן לדון באופן רציני על המעייפים השונים ולנסות לשכנע את האחרים. לא בכל צורך התקציב. הממשלה הניאה את התקציב לכנסת באמצע מאי; במשך השנועות האחרונים שחקנו בדברים שונים שאינם נוגעים לתקציב, וכעת אנו חייבים לעשות קפיצה. בזמן האחרון היו קפיצות רבות כאלה, ותמיד קבלנו החלטות, מאחר שלא היה פנאי. זאת אינה שיטה נכונה. סיום הדיון על התקציב תלוי באופוזיציה. אני מתנגד לכך שנקבל החלטה בתקציב על הארנונה, כל זמן שאין במיש לסעיף זה. לא קבלנו עד היום כל חומר בקשר להכנסות; לא קבלנו חומר על ההכנסה הלאומית. שר האוצר הבטיח למסור פרטים בכתב.

שר האוצר א. קפלן: מסרתי מה שהיה לי. פרטים נוספים נמצאים בהדפסה.

ד"ר גרנות: אם מדברים על כל סעיף הוצאה לחוד, לא נתקדם. אני בטוח כמעט שבטמפו זה לא נגמור. אנו צריכים לדבר על אפשרות של קיצוץ ההוצאות, ואם יהיה דבר כללי, יהיה הדיון על המשרדים הבודדים יותר קל וקצר.

י. אפרתי: אני מציע שנמשיך היום ונמחר בקריאה ראשונה של התקציב, וביום שני נצביע. בשבוע הבא נעשה מאמץ מיוחד כדי להתקדם, שר האוצר יביא הצעות, ואם נעבוד במרץ נספיק לגמור בזמן.

א. אלישר: לא קבלנו את כל המספרים שהבטיח לנו שר האוצר בהוצאתו. אני סקווה שמספרים אלה לא יופיעו בדברי הכנסת, רק אחרי שנגמור את התקציב. אני מנקש שנקבל אותם לפני כן. אנו שומעים וקוראים שיש אפשרות של קיצוץ ב-10% של ההוצאות. האם יש להביא בחשבון דבר כזה? אם הממשלה תוריד 10% מהתקציב, הרי משתנה כל הגישה לוכוח.

ס י ב נ מ: האוצר נתבקש למסור לוועדה את החומר שהבטיח למסור ועדיין לא נמסר. כן הוחלט שיש להחיש את קצב העבודה כדי לסיים את הדיון על התקציב בזמן.

ד. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - בולי הכנסה:

היו"ר ד.צ. פנקס: הסכום המוצע בסעיף זה הוא 1,300,000 ל"י.

ש. דייין: כולנו מסכימים לכך שיש עודף כסף לאנשים בארץ, והם אינם יודעים מה לעשות בו ומוציאים אותו על מותרות. אין לשחרר אנשים היכולים לשלם בעד כרטיסים יקרים מס. אם מסלמים מסים בעד כרטיסים זולים באופן יחסי לקולנוע, מדוע משחררים מן המס כרטיסים יקרים לתיאטרון? עלינו להטיל מסים על בעלי היכולת. לא אין זה ענין של המוסדות אם מטילים מס על הכרטיסים, אלא ענין של הקונה. מספר קוני הכרטיסים לא יפחת בגלל המסים. אנו יכולים לבחור בשני מוסדות שאפשר לשחרר אותם. המוסדות המשוחררים כעת מן המס מרשים לעצמם להביא אנשים מחוץ לארץ על חשבון האוכלוסייה בלי לשאול אותנו. אני חושב שעוקפים את החוק ומוציאים כספים מן הארץ. אינני מאמין שכל האמנים הבאים הנה לתקופה מסוימת משקיעים כאן את הכנסותיהם, כי אם מוציאים כסף במטבע זר או במטבע ישראלי. יש די שעשועים בארץ, ועלינו להשקיע כספים יותר חשובים משעשועים.

י. דוקח: אתמול מסר שר האוצר סקירה מעניינת על ההתלבטות בקשר עם מס השעשועים. אני חושב שהאוצר צריך להשתחרר מדאגה זו, כי היא אינה מתאימה למסדים הרחבים של הממשלה. הדאגה למס השעשועים מתאימה יותר לרשויות המקומיות. מחוץ לקולנוע יש שעשועים רבים אחרים. אני מציע שמס השעשועים יהיה שייך לרשויות המקומיות, ויהיו חוקי עזר שיקבעו את מי משחררים מהמס ובאיזו צורה. אני מציע ש-20% - 25 מן המס ילכו לקופה מרכזית, והסכום יחולק בין כל הרשויות המקומיות, בלי להתחשב עם הצרכים של הרשויות השונות. עד עכשיו כל המס בחציו לממשלה ובחציו לעיריות.

מחירי הכרטיסים הם סוגזמים ביותר. לאדם המרויח 100 ל"י לחודש אין אפשרות ללכת לקונצרטים. אני בטוח שלהקות שונות ואמנים שונים הוציאו כסף מן הארץ. לעתים קרובות אני צריך לשחרר מוסדות

מן המס, מאחר שהם אומרים לי שהממשלה שחררה אותם. לדעתי אפשר להגדיל את ההכנסות מהמס הזה. אפשר לתת הנחות מהמס לכרטיסים עד 60 גרוש, אולם לגבות אותו מכרטיסים יקרים. יש כאלה המשלמים להצגות ולקונצרטים 2 ל"י לכרטיס; ישנם נשפים שלרטיס כניסה אליהם עולה 10 ל"י. ואנשים קונים את הכרטיסים האלה. אני חוזר ומציע להעביר את המס לרשויות המקומיות, ולא לשחרר מוסדות אמנותיים ממנו.

שר האוצר א. קפלן: האם תסכמנה הרשויות המקומיות לכך שהן תקבלנה את המס הזה במקום ההקצבות לעיריות?

י. רוקח: דבר זה תלוי בקודל ההקצבה. אני מציע שמכאן זה יהיה מחוץ להקצבה לרשויות המקומיות.

ב. דפסור: ישנו וכוח, באיזו מידה צריכה המדינה לצמצם הוצאת דרויסיים לגבי אנשים הבאים למפעלי אמנות בארץ. וכוח זה אינו קשור עם הוכוח על התקציב. אני מבקש ששר האוצר יביא לנו חומר על הסכומים שהוצאו למטרה זאת. אם באים אמנים כמו אדי קנטור ומשקיעים את הכספים שהם מרויחים כאן למפעלים ציוניים חיוניים, אני בעד זה שהם יבואו וידויחו. אינני יודע איך לפתור את השאלה של רמת החיים וכו'. אני מצטרף לכל הצעה שיהיה בה צמצום, ואני מוכן לסמוך בענין זה על שר האוצר.

אני מוכן להסכים לכך שמס השעשועים יעבור לרשויות המקומיות. אולם, אם נעשה זאת, נעשה שגיאה בקשר להכנסה הממשית מן המס, כי אם ישנו חוק, הרי ישנו מס כללי ומחייב את כולם, ואם הרשויות המקומיות תצטבכנה להחליט כל אחת לחוד על המס, הרי יהיו מקומות שבהם יתחילו וכוחים ומשא ומתן. יהיו מקומות קטנים אשר בהם יהיו עניינים בקשר לזה, ולא תמיד עניינים כשרים. 400 אלף היהודים שנתוספו לאוכלוסייה בארץ הם חומר עממי ההולך לקולנוע יותר מאחרים. אני מייצג לחברי הועדה ללכת למקומות הקטנים ולשמוע מה נעשה בדברים אלה. אני בעד זה שיהיה משק פיננסי מאוחד של הממשלה והעיריות. אולם, אם אין משק מאוחד, צדק שר האוצר בשאלתו אם הסכום שיכנס לרשויות המקומיות מסט השעשועים יהיה תמורת אותו סכום מההקצבות לעיריות.

אני בטוח שצדקתי בהצעתי בשנה הקודמת לגבי מס השעשועים בדריגות הנמוכות והגבוהות. אם תעברו על הסכומים, תראו שאדם בשכבות הנמוכות, המשתכר עד 50 ל"י לחודש, משלם 10 גרוש בעד נוספים כמס בעד כרטיס. יש לתקן את הדבר. אני מציע תיקון פרוגרסיבי במסים אלה.

היה הגיון בהצעה שהתיאטרונים ישוחררו מהמסים - היה בזה ביסוס למפעלי האמנות שהם חיוניים לאנשים שיש להם יחס מיוחד לתיאטרון. אבל, אינני מבין מדוע האנשים המשלמים מחירים יקרים פאד בעד הכרטיסים יהיו משוחררים מן המס. אילו היינו מקבלים חומר בעניינים אלה, הייתי מציע לברר על יסוד החומר את המצב, ולהעלות את המס רק בדריגות הגבוהות. אפשר להוסיף כמה מאות אלפים להכנסה של מיליון ושלוש מאות אלף ל"י לעומת מיליון ל"י בשנה הקודמת, בתנאי שההגדלה תהיה על חשבון גידול האוכלוסייה.

פ. נפתלי: שאלת האמנים מחוץ לארץ אינה עומדת כרגע לדיון. אולם, אם אנו מדברים על כך, עלי להגיד מלים אחדות. אנו מעוניינים שאמנים שלנו יסעו לחוץ לארץ ויתקבלו שם; משום כך, עלינו לקבל אמנים מחוץ לארץ. אנו שולחים אמנים לארצות שאינן יהודיות, ולכן איננו צריכים להכדיל בין אמנים יהודים ובלתי יהודים.

אני בעד זה שנעביר מסים אחדים, וביניהם את מס השעשועים לעיריות. אפשר לעשות זאת על בסיס של חוק כללי אשר יחייב את כל העיריות לקבל מינימום של המס. אני רוצה שהעיריה תהיה מעוניינת להגדיל את ההכנסה מן המס. אולם, העיריה חייבת להיות אחראית להכנסה של לפחות אותו המינימום שנקבע לה. כשעושים את הסידורים הכלליים בין הרשויות המקומיות והמדינה, יש להביא בחשבון מה מעבירה הממשלה לרשויות מהמסים. אינני רוצה להתוכח על גודל הסכום. העיריה יכולה לקבל מסקור זה הכנסה יותר גדולה בלי להיות תלויה בממשלה.

אני חושב שאנו סנטימנטליים ביותר בקשר לשחרור מהמס. אנו צריכים ללכת כאן באותו קו שבו נקטנו בקשר לקולנוע. נניח שהמחירים הנמוכים יהיו חפשיים מהמס, או שיהיה עליהם מס סמלי קטן, אולם על המחירים הגבוהים אפשר להטיל מס של 20%, לפי דירוג. אני חולק על הדעה שסמט השעשועים פוגע בתיאטרון. מצב התיאטרון תלוי בטיב התיאטרון ולא במס השעשועים. אני סבור שיהיה צורך לקבוע גם את המכסימום של המס, וכן אני סבור שעלינו לקבוע מה נקרא מוסד תרבותי ומה איננו א' בגדר תרבות.

ד"ר בדר: הממשלה קבלה סמכות לשחרר מוסדות ואמנים מס השעשועים. אנו קבלנו בקשה רק בקשר לשחרור מספר מצומצם של מוסדות, נדמה לי שקבלנו בקשה לששה תיאטרונים ולתזמורת. כעת, אחרי שהממשלה איננה יכולה לעמוד בפני הלחץ, היא דורשת אותנו לטבול אותה. אינני חושב שמוסד תרבות צריך להיות קרוב לגישה כזו. האופרה היא מוסד חלוצי, ואינני סבור שמוסד זה צריך לשלם מס שעשועים.

בעיית האמנים הזרים איננה בשטח המס. הבעיה קשורה עם מס ההכנסה. מס ההכנסה לכל איש זר הנא הנה אינו צריך להיות 25%. לפי החוק משלם כל אדם מן החוץ שבא לארץ 25% מהכנסותיו כמס הכנסה. צריך לשנות את החוק, מאחר שאמנים אלה למשל שיש להם הכנסה גדולה מאד כאן צריכים ויכולים לשלם הרבה יותר, ואפילו 70-80%. אני שומע שאין אפילו צורך לשנות את החוק כדי לקבוע זאת.

לפני שנה שמענו מד"ר ברגמן שההבדל בין המס השעשועים אם מוסדות אחדים אינם משלמים אותו הוא ב 30 או 40 אלף לירות. אנו מוסיפים לתקציב סיליונים בקלות דעת ואין לדבר כ"כ הרבה על 30 אלף לירות. אני נגד זה שנוסיף מס שעשועים לכרטיס זול, כי הכרטיס היקר משלם למוסד בעד הכרטיס הזול, כדי שתהיה אפשרות למוסד לתת הצגות במחירים זולים. אולם, איש עשיר יכול לשלם יותר. אני מסכים לדירוג הכרטיסים. אפשר לדרוש מס שעשועים גבוה בעד הכרטיסים היקרים ביותר.

אני חושב שאין הגיון בכך שמסים עירוניים ייגבו על ידי הממשלה, והממשלה תתן לעיריות סובסידיות. סכל הבחינות, טוב יותר שהעיריות תגבינה את המס לעצמן. אם הן תעשינה זאת, לא תוצאנה את הכסף בקלות יתירה. אני מציע שהמינימום והמכסימום של מס השעשועים, אם הוא יעבור לעיריות, ייקבע בחוק, כדי שלא תהיה אפשרות לרשות מקומית להוריד מן המינימום או להעלות על המכסימום.

ד"ר גרנות: איננו יכולים לסגור את הארץ בפני אמנים גדולים ואין להשוות אותם להצגות קולנוע. הוכוח צריך להיות על ענין הולוטה, ואני רוצה שיהיה פיקוח ושלא יוציאו ולוטה - זאת אפשר לעשות.

אני חושב שאין סכנה בדירוג המס בקשר לדרגות הגבוהות. אם אדם משלם יותר בעד קונצרט הוא יכול לשלם גם מסים.

רט.

השאלה העיקרית היא לדעתי שאלת הגבייה. אני חושב שסס זה הוא באופן פרינציפיוני לטובת העיריות, אולם הוא אינו יכול להינתן לעיריות נוסף למה שהממשלה נותנת להן. יכול להיות שיותר טוב שהעיריות תיגבנה את המס, אולם הסכום שהן תיגבנה צריך לרדת מההקצבות לרשויות המקומיות. אם העיריה תצליח להשיג ססס זה יותר מן המינימום, הרי תבוא עליה ברכה, והסכום הנוסף לא ייחשב לה.

י. אפרתי: אינני מציע לדון על היחסים בין הרשויות המקומיות והממשלה בכל סעיף לחוד. צריכה להיות תכנית כוללת בענין זה. ייתכן שיש שהעיריות תקבלנה מסים באופן בלתי ישיר, ותוכלנה לשחרר מן ההקצבה. נבחרה ועדת משנה לבדיקת היחסים בין הממשלה והרשויות המקומיות ועליה להביא הצעות.

בקשר לתיאטרונים, נוצלה לרעה ההחלטה של השנה שעברה. התיאטרונים הביאו אמנים מחו"ל, אשר, בתוקף היותם תחת חסות התיאטרונים, הם פטורים מסס. יש להטיל מס שעשועים הדרגתי, שיכלול גם את האמנים הישראליים. אינני מאמין שהאמנים הזרים אינם מוציאים כסף שווה-סהארץ באופן בלתי רשמי. אני מציע להטיל מס שעשועים הדרגתי בכל על כל התיאטרונים, וגם על האמנים הפרטיים.

אבא חושי: אני בעד הטלת מס גם על התיאטראות והקונצסטים. המס הזה איננו קובע ואיננו יכול להפחית את מספר המבקרים לתיאטרון. אני חושב שהוא מהווה את אחד הצינורות הטובים ביותר לשאיבת עודף הכסף ולהקטנת המחזור. אני מקבל את הצעת שר האוצר שחלק מהסכומים שיכנסו מסס השעשועים יוקצבו למטרות תמיכה באמנות. כולנו קבלנו מכתב מאגודת הספורט. לפני שנה הקציב לה האוצר 250 לירות לחודש. השנה הוא מחק את הסכום הזה. אני בעד זה שההקצבה הזאת תישאר כמו שהיא היתה. אני בעד זה שסס השעשועים יהיה כללי ומורג.

אני חושב שמוטב שהמס יישאר בידי הממשלה, מאחר שאין להשוות עיריה גדולה לרשות מקומית קטנה. אינני חושב שהעיריות החדשות כגון עירית רמלה תוכלנה להכניס הרבה מן המס הזה. אני סבור שיש אפשרות בידי הממשלה לעשות ריגולציה של חלוקת הסכומים בין העיריות הגדולות והקטנות.

שאלת האמנים הזרים היא שאלה של דייוויזים, ועל כך צריך לדבר לחוד.

א. אלישר: אין להכניס לתוך הדיון על התקציב ענינים שאינם נוגעים לתקציב. ישנה שאלה עקרונית וחשובה, אם נחוצים לנו נכסים תרבותיים בארץ או לא. בצרפת עולים הכרטיסים לתיאטרונים ולקונצסטים בזול, מאחר שהממשלה לוקחת אותם תחת חסותה. אינני סבור שהממשלה יכולה לקחת תחת חסותה את המוסדות התרבותיים בארץ כרגע, אולם סבר זה היה פותר את הבעייה.

אם אנו רוצים לדון על שאלת התרבות בארץ, יש להעביר את הדיון לוועדה המתאימה, שאיננה ועדת הכספים. ועדת החינוך והתרבות יכולה לדון על הרמה התרבותית של מוסדות התרבות שלנו.

יש למצוא את הדרך להסכם בין הממשלה והעיריות בקשר להקצבה, ולהעביר את כל המסים הקשורים כבולי הכנסה, מלבד המס על שטרות וקבלות, לרשויות המקומיות.

היו"ר ד.צ. פנקס:

לולא היה קיים מט כזה ~~במדינת~~ בימי התורכים, ולולא היתה הממשלה האנגלית ממשיכה אותו, לא היינו גם אנו מנהיגים מט שעשועים ארצי. מט זה הוא מקומי באופיו, ואינו צריך לשמש לאיזון תקציב המדינה. אני תומך בזה שהמט הזה יהיה מט מקומי ולא יופיע בתקציב הממשלה. אני מסכים לכך שהמט יהיה מוסדר על ידי חוק ארצי, שיהיה מינימום ומכסימום של המט, ושהוא יהיה מודרג לפי גודל מחיר הכרטיס. אינני קושר את זה כלל עם שאלת ההקצבה. הממשלה חייבת לתת תמיכה לרשויות המקומיות לשלושה סעיפי הוצאה חיוניים, חינוך בריאות ומעד. את הכסף לשלושה סעיפים אלה צריכה הממשלה לקבל מטס ההכנסה. מאחר שאין אפשרות להטיל מטס הכנסה מקומי, מוטב שהממשלה תיגבה מה שאפשר יותר מטס הכנסה, ותתן תמיכה לרשויות המקומיות בסעיפים אלה. אם אחר כך תצטרך הממשלה לתת תוספת כהקצבה כללית לעיריות, היא תחשב במצב העיריות השונות וכו', ולא במטס השעשועים. ~~דבר~~ אין כאן שאלה של ויתור על הקצבה.

הייתי תמיד נגד שחרור, ואינני רואה הצדקה לשחרר את התיאטרונים מן המטס. אם באים להצגות אנשים עשירים המסלמים מחירים פנטסטיים בעד כרטיסים, הם יכולים לשלם מטס שעשועים. התיאטרונים צריכים לבנות את עצמם כך שיוכלו להתקיים גם עם המטס, ואם יהיה צורך בכך, תצטרך הממשלה להקציב להם תמיכה.

אינני יודע אם אפשר להגשים הצעה את הדברים האלה, אולם, זהו הקו שעל פיו צריכה הממשלה ללכת. הצעת הממשלה שהיא תגבה השנה את מטס השעשועים; היכן רשום בתקציב מה הממשלה מוכנה לתת לרשויות המקומיות?

שר האוצר א. קפלן:
אני חולק על כך שבפרינציפ צריך מט שעשועים להגבות על ידי העיריות. אם מדברים על הענין מבחינה תועלתית, אני מוכן לחשוב על כך. המט אינו מקומי באופיו, כי בין עשרות אלפי הולכי הקולנוע בתל אביב יש אחוז גדול של אנשים שאינם תושבי תל אביב. הרשויות המקומיות לא ניצלו את המט ולחמו נגדו. אם הממשלה גובה את המט, הגבייה לפחות מרוכזת. אם הרשויות המקומיות גובות את המט, הרי הגבייה תלויה בעשרות שלטונות מקומיים. דרוש זמן רב כדי להביא את העיריות לדירוג אחיד של המט. רק הממשלה הפכה את המט הזה למט שישיבו הכנסה. אני בעד זה שהמט יהיה מודרג והגיוני. אפשר לדון על שאלת מסירת מט שעשועים לרשויות המקומיות מבחינה מעשית, ואז הדיון הוא שונה לגמרי. קשה לי לזכור, בזמן שאנו מדברים על סעיף זה, רק את הסעיף הזה, ולשכוח את הסעיפים האחרים. אם נחשוב על כל סעיף בלי קשר לסעיפים האחרים, לא נקים בנין תקציב, אלא ערמה של בלוקים בודדים. כששאלתי את העיריות תותרנה על חלק מן ההקצבה לרשויות המקומיות, לא התכוונתי לחינוך, מעד ובריאות. אם חברי הועדה מציעים להוריד מהתקציב הכנסה מסויימת, עליהם גם להציע הורדה מקבילה בהוצאה.

היתה הצעה שאחוז מסויים של המט ילך לקופה כללית ויחולק בין הרשויות המקומיות. אני חושב שהממשלה צריכה לעשות זאת, כי היא מייצגת את כל הרשויות ביחד. אני מוכן לכך ש50% מן המט יכנסו לקופה הכללית ויחולקו על ידי הממשלה לרשויות המקומיות, לא לפי מפתח ההכנסות, כי אם לפי הצרכים. ~~כך~~ אני מסכים לכך שהמט יעבור לעיריות, בתנאי שתהיה הקטנה מקבילה באיזה שהוא מקום אחר בתקציב ההוצאות. הדירוג החדש של המט נכנס לתוקפו ברשויות מקומיות אחדות רק בחדשים האחרונים. תל אביב היתה הראשונה שעשתה זאת. אני חושב שצריך להיות חוק כללי שיקבע שעל כל הרשויות לגבות אחוז מסויים של מט שעשועים. אני מוכן לתת לעיריות מסויימות רשות להגדיל את המט, ואנו יכולים לעשות זאת ע"י כך שנכתוב בחוק "שר האוצר רשאי לאפשר...". אני מסכים לכך שהעיריות תוצאנה חוקי עזר.

ישיבת ועדת הכספים
6.6.50

ר.ט.

העיריות תיגבנה את מס השעשועים כנאמנות של הממשלה. ההקצבות לעיריות לא תכלולנה את המס הזה.

אני תומך בכך שיוטל מס שעשועים גם על התיאטרונים ומוסדות האמנות. אני מסכים לדירוג של המס. אני חושב שסמט זה צריך להבטיח סכומים לא רב לשרותי העיריות, כי גם אחוז מסויים למוסדות תרבות.

עד עתה שחרפנו מוסדות מסויים מן המס מתוך לחץ מצדדים שונים.

י. רוקח: אני מציע להקים ועדה קטנה שתברוק את הדבר, ותדאג ליצור קרן לתרבות.

א.מ. גניחובסקי: אני מתנגד ליצירת קרן מיוחדת מהכנסה מיוחדת. שריינו פנים-פנים את מס הקליטה, מאחר שאמרנו שיכולה להיות לדבר השפעה פסיכולוגית. אבל, בדרך כלל, אני נגד שאריון מס להוצאה מיוחדת. אם יהיה צורך לתמוך במוסדות תרבות, אפשר יהיה להגדיל את חקציב התמיכה במוסדות תרבות, ואין צורך לשריין הכנסה מיוחדת למטרה זו.

הי"ר ד.צ. פנקס: אני מסכים לכך שאין לשריין מס מיוחד למטרה מיוחדת.

ד"ר א. גרנות: אני מציע שהאוצר יטפל בשאלת האמנים הזרים וכל הכרוך בה. אם מנצח של התזמורת בא לזמן העונה, הוא צריך להיות מנצח טוב, וצריך לשם כך להוציא הוצאה קטנה. אני מוכן לסמוך בעניין זה על האוצר.

י"ר ד.צ. פנקס: אני סבור שאין להוציא דיוויזים גם על אדם גדול. אני יודע שבעלי בתי חרשת מתרוצצים חדשים עד שהם מקבלים 50 דולר לדברים חיוניים. לכן, איננו צריכים לתת אלפי דולרים לאמנים, אלא אם הם רוצים להשקיע את כספם בארץ. לכל היותר ניקח מנצחים ממדרגה שניה.

סיכום: רוב חברי הועדה היו בדעה שיש להטיל את מס השעשועים גם על המוסדות האמנותיים שהיו משוחררים ממנו עד עתה. על המס להיות מודרג, וגבוה יותר במחירים הגבוהים יותר. כן הובאה הדעה על ידי רוב החברים הדעה שאין להוציא דיוויזים על אמנים זרים. הוסכם באופן כללי שצוי להעביר את גביית מס השעשועים כולו לרשויות המקומיות, וליצור קופה משותפת שאליה יכנס אחוז מסויים של המס ושיחולק על-לרשויות המקומיות, לא לפי ספתח ההכנסה אלא לפי הצרכים.

ה. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - דמי רשיונות:

הי"ר ד.צ. פנקס: אומדן ההכנסה מסעיף זה הוא 1,250,000 ל"י. אני מבקש את נציג האוצר להסביר את הסעיף.

ד"ר ברגמן: עיקר ההכנסות מסעיף זה בא מרשיונות לרדיו ותחבורה. עד סוף מרץ 1950, נתקבל אשתקד כ-10 מרשיונות רדיו סכום של 200 אלף ל"י, ואנו מקוים בשנה זו ליותר.

רט.

354

מרשיונות לתחבורה היתה הכנסה של 564,000 ל"י וגם כאן אנו מקוים להעלאה ניכרת. מהעלאה הבאנו בחשבון גם הגדלת המכסות של דמי הרשיונות. שר התחבורה רשאי להחליט על ההגדלה.

ישנן עוד הכנסות קנסות מדמי רשיונות. אשתקד היתה הכנסה כללית מסעיף זה של 920,000 ל"י. באוצר נכנס סכום של 100 אלף לירות מרשיונות מכס וטבק וכו'. השנה אני סבור שתהיה אותה ההכנסה מרשיונות באוצר. בשנה שעברה היתה הכנסה של 193 אלף לירות מרשיונות במשרד ההספקה והקיצוב. השנה תהיה ההכנסה מסקור יותר קטנה. כל הנקודות האחרות מסעיף זה הן קטנות מאד.

שר האוצר א. קפלן

א.מ. גניחובסקי: אני מציע להגדיל את דמי הרשיונות לרדיו ל-50 גרוש לחודש במקום 2 לירות לשנה. אנו עומדים בתקציב בטחון וקליטה, ואנשים מוציאים סכומים ענקיים לשעשועים. אני חושב שכל אדם שהממשלה בוחנת לו אפשרות להאזין לרדיו 30 יום לחודש, יכול לשלם 6 לירות לשנה בעד דמי הרשיון. אנו צריכים להיות מעוניינים בהגדלת ההכנסה. דמי הרשיונות הקיימים הם אפטיים.

אין לי הצעות מפורטות בקשר לתחבורה, אבל אני חושב שכל אדם שיש לו מכונית פרטית, בזמן שאחרים נוטעים באוטובוסים, צריך לשלם לפחות 75 לירות לשנה. סעיף זה יגדיל את התקציב ביותר מסליון לירות. אינני חושב שרופאים צריכים לשלם כ"כ הרבה, כי הסכומים הם חיונית להם.

לעומת זאת אני מציע לשחרר ממס את הרשיונות במשרד ההספקה והקיצוב, כי הדבר גורם לצרות וסיכסוכים ולריבוי הפקידים. גם האוצר וגם משרד ההספקה אינם צריכים לקבל דמי רשיונות, כי הממשלה חייבת לשמש את האזרח, והאזרח אינו צריך לרוץ ולהצטופף כדי לקבל רשיון.

ד"ר גרנות: אינני מתנגד להגדלת המס על כלי רכב, אולם לא במידה כזאת שמר גניחובסקי מציע. אני מתנגד להגדלת המס על הרדיו. הרדיו הוא מכשיר טוב להפצת תרבות, ובסך הכל ההגדלה תתן בנתיים העניים ביותר. זהו מכשיר טוב להפצת תרבות, ובסך הכל ההגדלה תתן סכום לא גדול. עכשיו ההכנסה מסעיף זה היא 200 אלף לירות. אנשים שאין להם אפשרות ללכת לקולנוע ולתיאטרון מאזינים לרדיו, והלואי ונגדיל את מספר המכשירים.

ג. רפטור: ההצעה בקשר להגדלת המס כתחבורה דורשת שיקול דעת. לא ברור לי אם ההצעה היא אם להגדיל את המס על אדם שיש לו מכונית פרטית לצרכים פרטיים, או על מי שמתמש במכונית לעבודה. אינני מתנגד לכך שאדם שיש לו מכונית לוקטוס ישלם מס גבוה, אבל אדם, ולא רק רופא, וזה יכול להיות גם פקיד, שהמכונית נחוצה לו לעבודתו אינו צריך לשלם סכום גבוה כפי שמר גניחובסקי מציע. אני מסכים להכפלת המס משש לירות לשנה לשתים-עשרה לירות, ולכל היותר ל-15 לירות. אינני סבור שאפשר לקבל את הצעת גניחובסקי, וגם אם מכפילים את המס, צריך להיות שיקול דעת שונה בקשר למקרים השונים.

יש למצוא דרך לקימוצים בענייני התחבורה, כי ההוצאות בדיוויזים בשטח זה הן רבות מאד.

טו.

עלינו לחפש מקורות הכנסה במקום שהם ישנם, ולא במקום שהם אינם. ראיתי את חציית המנהרות, וראיתי שם סעיפים שונים הקשורים ברדיו. אפשר להגיד שהמכשיר הזה הוא עממי במלוא טובן המלה. הייתי מסכים לכך שיטילו עוד לירה אחת לשנה על בילי הרדיו, אילו היו דפאגים לכך שתהיינה תכניות על רסה תרבותית יותר גבוהה יותר.

י. רוקח:
איננו צריכים ליצור בציבור רושם כאילו ישנה אינפלציה. ריבוי המסים והגדלתם למסדים ענקיים כל כך עושים רושם שלכסף אין ערך. אני בדעה אחת עם מר גניחובסקי שאין לקבל מס מרשיונות לאוצר ולהספקה וקיצוב. אם מישהו זקוק לשרות המדינה, הוא אינו צריך לשלם עבור שרות זה.

אני מתנגד להגדלת המס על מכשירי רדיו, אלא אם יש רדיו במכונית, מה שאינו דרוש וחיוני לעבודה.

אשר למכוניות, אני חושב שצריך להגדיל את המס, אבל לא לעשות את הקפיצה שהציע מר גניחובסקי. גם כאן יש לעשות דירוג. מכוניות קטנות צורכות פחות בנזין מסכוניות גדולות. אני מפנה את תשומת לב שר האוצר לכך שמכל הבחינות, גם מבחינת הדרכים בארץ וגם מבחינת הדיוויזים וגם מבחינת הבנזין, רצוי לקנות מכוניות קטנות, ולא מכוניות לוקסוס מפוארות וגדולות. אני מציע שהמס על מכוניות יגיע עד ל 36 לירות לשנה, והסכום המכסימאלי הזה יוטל על המכוניות הפרטיות המפוארות. אני מציע להגדיל את התשלום על המכוניות, כי בעלי המכוניות עובדים למעשה 16 שעות ליום, ולא תמיד עובד באותה מונית רק אדם אחד. אין להניח ש 1100 מוניות משמשות את הציבור בארץ; למעשה מפמיקות המוניות לעבוד רק בשעות המאוחרות של הלילה. הייתי מציע להטיל מס מיוחד על רשיון למונית לעבוד בשבת, שאחרי בהובלה, מרויחה מכונית מסא 10 - 12 לירות ליום. יש לעשות הנחות מיוחדות לאלה המקבלים את הרשיונות למכונית בגלל תפקידם, ולהוריד להם 50% - 25 מהמס. על כל היתר, אני מציע להגדיל את המס, כמובן, בהדרגה ובלי הגזמה.

פ. נפתלי:
אינני חושב את ההצעה של מר גניחובסקי למופרזות. אם תחלקו את הסכום ל- 12 חדשים, הרי תראו שלפי הצעתו של גניחובסקי ישלם כל איש בעל מכונית פרטית 6 או 7 לירות יותר לחודש. אין אסון בכך שאנשים שמשתמשים במכוניות פרטיות גדולות, ישלמו את הסכום הזה. כמובן, אני מסכים לדירוג, ואני מסכים לכך שהאנשים המשתמשים במכוניות בתוקף תפקידם ישלמו פחות. אני מציע שהדרגה הנמוכה ביותר של המס תהיה 2 לירות לחודש. גם רופא המשתמש במכונית קטנה יכול לשלם את הסכום הזה. אני מציע כמינימום למס על מכוניות פרטיות את הסכום של 25 לירות, וכמכסימום 75 - 40 לירות. אחרי שנקבע את המכסימום והמינימום, נוכל לדרג את המס, לפי גודל האוטו ולפי התפקיד. אני שולל את הדעה שמסים על דברי לוקסוס גורמים לאינפלציה. אני חושב שגם פקידי העיריה לא יבואו בדרישה להוסיף על המסכרת בגלל הגדלת המסים על מכוניות פרטיות. למסים יש גורם דפלציוני ולא אינפלציוני.

אני נגד ההגללה של המס על הרדיו סנימוקים שדברו עליהם כבר.

אינני יכול להביע דעה בקשר לרשיונות האחרים כי לא ברור לי בדיוק מה הם הרשיונות האלה. אינני מתאר לעצמי שגובים מאדם מס בעד שרות רגיל.

רמ.

ד"ר ברוך:
אני חושב שאי אפשר להעלות את
התשלום על הרדיו, מאחר שזה מצדך

עממי.

אשר למכוניות, אני מציע להעלות
דוקא את מס הבנזין או המכס על בנזין באופן ניכר, ולא כל כך
את מס המסוונות למכוניות. כן אני מציע לנכות את המס הזה עד כמה
שאפשר שהוא יפול על חברות תחבורה ציבוריות, מסס ההכנסה. לזה יהיו
שני יתרונות. כל מכונית המשמשת לצרכים בלתי חיוניים תשלם את המס,
כי במקרה זה אי אפשר יהיה לנכות אותו מסס הכנסה. אולם, באגד"ל למשל
אפשר לנכות את המס מסס ההכנסה, ועל ידי כך גם לבקר את ההכנסה עצמה.
אם רופא יגיד שהוציא למכונית שלו סכום מסויים במשך החודש בגלל
העבודה, הרי אפשר יהיה לפי זה לקבוע פחות או יותר את כמות העבודה.

אני מבין שלרופאים דרושה מכונית,
אולם אני מכיר מקרים שרופאים השתמשו בתירוץ זה שהם רופאים בכדי
לקבל מכונית שלא היתה חיונית להם. אני מכיר רופאים שנוסעים בבקר
לסקום העבודה וחוזרים בערב. אינני יודע אם אותו עובד מדינה שיש
לו מכונית פרטית, ואם אותו חבר כנסת הנוסע פעם בשבוע מתל אביב
לירושלים וחזרה, צריכים באמת לקבל את המכוניות. יש הגזמה בכל הדברים
האלה. הצעתי לא תגרום להגדלת מספר הפקידים. מכל מקום, אני עומד
על הגדלת מס הבנזין.

שר האוצר א. קפלן:
אני חושב שחברי הועדה יודעים
מספיק על דמי הרשיונות באוצר ובמסוונות
האספקה. אוכל למסור לכם פרטים בקשר לדמי רשיונות באוצר. 100 אלף
הלירות מדמי הרשיונות באוצר באו מרשיונות למכור טבק, מרשיונות
למכור משקאות משכרים, מרשיונות לייצר טבק, בבית החרשת, מרשיונות
לייצר משקאות חריפים, ומרשיונות לעסוק כסוכני עמילי סכס. רשיונות
אלה נמסרים פעם בשנה, ואין להגיד שהם גורמים להתרוצצות סתמית במשך
כל ימות השנה. בעירית תל אביב יש מס דומה הנקרא מס עסקים. אינני
רואה כל צורך ליותר על המסים האלה. אינני יודע מה נעשה במשרד האספקה
והקיצוץ, אולם אני מוכן לברוק את הדבר. נדמה לי שגם שם ישנה הגזמה.

אני מקבל ברצון את ההצעה להגדיל את
מס הבנזין, ואת המכס על הבנזין. אני מחפש הצעות קונסטרוקטיביות.
אולי תהיה לנו הזדמנות לספל בבעית התחבורה בקשר לבעיות כלכליות של
המטבע הזר. ההוצאות על דלק מתקרבות ל 700 אלף ל"י לחודש. הצבא מהווה
כאן אחוז לא גדול ביותר, 15-18%. הכסף מוצא לצפיגים, לחלקי חילוף
וכו' וההוצאות על דברים אלה הן גדולות מאוד. ההוצאות האלה על דלק
כוללות לא רק את התנועה, כי גם את התעשייה, החשמל וכו'. ההוצאות
לדלק הן יותר גדולות מאשר ההוצאות על כל מצרך אחר, אפילו על חיטה.
הנסיעות הפרטיות מהוות 7% מכל ההוצאות לתחבורה, שמגיעות ל 2 מיליון
לירות לשנה. פעם נרון על האמצעים שאפשר לאחוז בהם לשם הקטנת
ההוצאות לתחבורה. מעמיסים את הדרכים ללא כל אפשרות נסיעה, ופורמים
לסכנת נפשות. אנשים מחו"ל שנהגו לנהוג זה שנים בארצות אחרות, אינם
מעיזים לנהוג בדרכים כאן.

לפי דעתי יש לחשוב לא רק על מכוניות
לנוסעים. הרוב הגדול של מכוניות אינן מכוניות נוסעים. עבור מכונית
פרטית משלמים 6 לירות לשנה, עבור רשיון לאופנוע משלמים 2 לירות לשנה,
לעבור רשיון לאוטובוס ולמכונית משא משלמים 30 לירות לשנה, ועבור
מוניות משלמים 12 לירות. יש להכניס דירוג בדמי הרשיונות, ולדעתי
אפשר להעלות את הסכומים האלה באופן ניכר. חלק מהכסף יוכל להיות מוצא
לשיפור הכבישים; חלק הולך באופן אוטומטי לרשויות המקומיות.

ישיבת ועדת הכספים
6.6.50

ר.ט.

יש לדרג את המס, גם ביחס לחיוביות המכוננית וגם בקשר לגדולה. אינני חושב שהסכום של 75 לירות לשנה הוא סוגזם. יש מוניות שעובדות 18-20 שעות ליום. אני חושב שאפשר להעלות את המס עד 120 לירות, כמו שד"ר ברגמן דורש. גם על אוטובוסים צריך להעלות את המס. אני מציע שחלק מן הכסף ילך להרחבת הכבישים.

היו"ר ד.צ. פנקס: אוטובוס מרויח בכל יום לפחות 40 ל"י פדיון. אינני מבין מדוע לא להטיל עליו מס גבוה.

שר האוצר א. קפלן: אני חושב שיש לאסור הובלת משא בכבישים במרחקים גדולים. כטובן, אני מתכוון למשאות כבדים. מכוניות משא אלה גורמות לאסונות. יש למנוע את ההובלה הזאת גם על ידי פיקוח וגם על ידי מסים. אני מוכן לכך שועדה קטנה תשב ותטפל בבעיה זאת, ותעבד הצעה להגדלת מס הרשיונות, ולהגדלת התשלומים בער בניזין. אינני מציע לנכות את המס ממס ההכנסה.

א. אלישר: אגע רק בשאלת התחבורה. היו"ר אמר שאוטובוס מכניס 40 ל"י ליום. אני מוכן להוכיח שאוטובוס מכניס 60 ל"י ליום. עלינו ללמוד את שאלת המכוניות באופן יסודי. הממשלה צריכה להתחיל מעצמה ולהראות דוגמא לאזרחים. בכל ממשלה אין נותנים יותר ממספר מסויים של מכוניות לפקידים. אם פקיד צריך לנסוע, הוא חייב לעשות זאת דוקא במכונית פרטית, ואין הממשלה חייבת לשלם לנהג עבורו. יש להנהיג את המס על רשיונות למכוניות לפי משקל המכונית ולפי מספר כוחות הסוס של המכונית. אדם שיש לו מכונית גדולה יותר ומהירה יותר - ישלם יותר.

יש לשפר את השרותים בתחבורה. אי אפשר היום להשיג מונית. כשנבר משיגים, משלמים 30 גרוש עבור נסיעה של 2 קילומטר. באנגליה משלמים 10 גרוש עבור נסיעה כזאת, ומקבלים תודה מהנהג אם משלמים לו עוד 1/2 שילינג. יש להגדיל את מספר המוניות. שרות האוטובוסים הוא גרוע ביותר. אם אתם עומדים על סוגזם על מנופול לתחבורה, הוסיפו מכוניות ושפרו את השרות.

אני מציע שתהיה ועדה מיוחדת אשר תלמד את בעיית התחבורה ותגיש למליאת הוועדה הצעות.

א. חושי: אני מתפלא על ההתלהבות להגדלת המס. אתם מתעלמים מכמה גורמים כלכליים. אם נגדיל את המס על רשיון פי 12, יעשה הדבר רושם משונה ותהיינה לו תוצאות משונות. בסובן פסיכולוגי תהיה לדבר זה השפעה אינפלציונית. יש לראות את העניינים בצורה ריאלית יותר, ולא להציע להכפיל מס בבת אחת פי 6 או פי 12. אם תטילו מס כבד על האוטובוסים, ישלמו אותם לא האוטובוסים אלא הנוסעים, ומחירי הנסיעה יגדלו. להגדלה כזאת תהיה השפעה על האינדקס ולא על הנהגים. אפשר להגדיל את המס, אולם לא בצורה מנהילה כל כך. רוב המכוניות לוקטוס הן של חברות עסקים, ואם יטילו עליהן מס כה גבוה, לא יהיה זה על חשבון בעל בית החרשת או בעל העסק שלו שייכת המכונית, אל על חשבון הצרכנים.

אנו מדברים על שבעת אלפים מכוניות פרטיות. לפקיד הממשלה יש 500 או 600 מכוניות. אולי מספר זה הוא סוגזם, אולם, אין אנו מדברים רק עליו. מי משתמש במכוניות הפרטיות? אם תבדקו את הדבר, תראו שהגדלת המס מטילה מעטסה נוספת על ההסונים.

רט.

אני בעד זה שיהיה דירוג במס. נתבקשתי על ידי שר התחבורה לחקור מדוע יוצאים רק 16% מן הסחורות ברכבת מהנמל. נתברר שבאשראל מוכנים אנשים לשלם הרבה בעד נוחיות. המצב בכבישים הוא מסוכן, מכיון שיש יותר מדי מכוניות.

אני מציע לבחור בוועדה אשר תעבד את הדירוג של המס הזה, ושתגדיל אותו, אולם לא למעלה מפי 2. ועדה זו צריכה לבדוק מה תתן לנו הגדלת המס מבחינה כספית, ומה היא עלולה לקחת מבחינה של הקלת מעטפה על הצבור. מלבד המשקפת הפיסקלית ישנה גם משקפת כלכלית. הוועדה הזאת רואה את הדברים בעיקר מבחינה פיסקלית. אני מציע שוועדת משנה של הוועדה תשב עם משרד התחבורה ותעבד הצעה.

היו"ר ד.צ. פנקס: אני מסכים להצעה לבחור בוועדת משנה אשר תעבד הצעה להגדלת המס ולדירוגו, בהתחשב עם כל הנתונים.

י. רוקח: אני מבקש לרשום את הרעיון שהאוצר יחשוב על הכנסת מכוניות קטנות לארץ.

שר האוצר א. קפלן: בשנה שעברה קנינו את רוב המכוניות בקרדיט אנגליה סרבה לתת בקרדיט עד החדשים האחרונים. אם יקום בארץ מפעל הקשור עם מכוניות - ויש סיכויים לכך - אני רוצה לדרוש שמפעל זה ייצר קודם כל מכוניות נוסעים קטנות.

ד"ר ברר: אני חושב שמדד העבודה דורש שהממשלה תכניס הצעה, ולא הוועדה.

שר האוצר א. קפלן: תקבלו הצעה, אולם כדי לא להפסיד בזמן, יכולה ועדת המשנה להתחיל לבדוק את המצב. הוועדה הזאת תרון על הצעות הממשלה להגדלת מחירי הרשיונות וכו'.

סיכום: הוחלט לבחור בוועדת משנה בת 5 אנשים, אשר, ביחד עם משרד התחבורה, תעבד הצעה שתוגש על ידי הממשלה בקשר להגדלת ההכנסה מדמי רשיונות למכוניות, בהתחשב עם כל הנתונים, כגון מידת החיוניות של המכונית, גודלה, משקלה וכחות הסוס שלה. הוועדה תיבחר באמת מהישיבות הקרוכות.

המשרד הדיון על התקציב - הכנסות - הכנסה משרותים:

היו"ר ד.צ. פנקס:	אומדן ההכנסה מסעיף זה הוא:
	ספרי אחוזה 1,000,000 ל"י
	שרותים שונים 750,000

י. רוקח: הצעתי בזמנו גביית 2% בעד העברת קרקע לטובת העיריאות. אני חוזר על הצעתי. אנו מפסידים זמן, ובינתיים אנשים מעבירים קרקעות. דבר זה אינו קשור עם תקציב המדינה.

ישיבת ועדת הכספים
6.6.50

רט.

ד"ר ברגמן:

ההכנסה מ"שרותים שונים" באה בעיקר
מבתי-המשפט, אגרות בעליה, דרכונים,
אגרות כבדיות (בתי-חולים), ואגרות בתחבורה, בס"ה ההכנסה מסעיפים
שונים אלה מגיעה ל 850,000 ל"י. כידוע, משלמים החולים לימי מחלה.
בשנה שעברה נתן סכום זה 92 אלף לירות, וכעת מתנהל זכוח על שנוי
בתעריף.

י. רוקח:

הגדלת התעריף מבתי החולים תתן סכום
הרבה יותר גדול.

פ. נפתלי:

שאלתי בקשר לתקציב התחבורה על הקצבה
של 250 אלף לירות למשרד התחבורה.
ענו לי שהקצבה זו אינה בחוזה להם בשרותים. לפי הסטפרים שמסר לי
ד"ר ברגמן, דבר זה אינו נכון. לדעתי יש לחשוב לפגם ששרותי התחבורה
אינם מכסים את עצמם.

שר האוצר א. קפלן:

בשטח התחבורה הסוטורית ישנה הכנסה
בכמה מאות סעיפים: רישוי, בדיקות כלי
הרכב, ובחינות הנהגים. אנו הכנסנו את ההכנסה מרשיונות לחוד,
בסעיף קודם. אם נוסיף הנה את דמי הרשיונות, יעלה הסכום על 250 אלף
ליבות.

היו"ר ד.צ. פנקס:

האם קיים עוד הנוהג שכל נהג צריך להבדק
אצל רופא ממסלתי ולשלם לו סכום מסויים
אשר נכנס לכיסו הפרטי של הרופא?

שר האוצר א. קפלן:

הנוהג קיים, אולם התשלום לא נכנס לרופא,
כי אם לקופה. זהו אחד מהנמוקים שהרופאים
נותנים/להגדלת משכרם, כי נוהג זה שהיה קיים פעם שהכסף נכנס לכיסם
הפרטי אינו קיים כבר כיום.

ד"ר בדר:

קראתי בתשומת לב את דברי מר הורוביץ
בקשר לנסיעות בחוץ לארץ. אני מציע
תשלום מיוחד בעד היתר יציאה, ואני מציע שסכום זה יהיה בין 30-50
ל"י. עד כמה שאני זוכר יצאו מהארץ בשנת 1949 17 אלף מתושביה וחזרו
באותה שנה רק 8 אלפים איש. כל השאר נמצאים לעת עתה בחוץ לארץ.
אם למישהו יש מזל, וקרובים בחוץ לארץ מזמינים אותו על חשבונם,
הוא צריך לשלם כסף בעד המזל הזה. אני מסכים לכך שהועדה תטפל בהצעה
זו בלי שתובש לוועדה הצעת הממשלה. אולם הייתי רוצה לשמוע את דעת
הממשלה בעניין זה.

שר האוצר א. קפלן:

השאלה הועלתה בממשלה, והחליטו עליה
באופן פרינציפיוני בצורה חיונית, כלומר
הוחלט להטיל מס על יציאה. כמובן, איננו כוללים בזה את העולים שחוזרים
לארצותיהם. בחודש אחד יוצאים מהארץ 1500 איש שהם עולים שחוזרים
לארצותיהם. ביניהם יש כאלה שחוזרים שוב. אנו מוכנים לחשוב על שחרור
מן המס הזה עד גובה ידוע של מחיר הכרטיס, מאחר שאנו רוצים להטיל אותו
על כרטיס הנסיעה.

י. רוקח:

אני מציע להטיל 5 לירות על כל מי שיוצא
את הארץ.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אדם היוצא לחו"ל, נניח לאמריקה, ומשלם
250 ל"י לנסיעה, יכול לשלם 20% מזה

לממשלה.

ישיבת ועדת הכספים
6.6.50

רט.

א. אלישר: לא כל מס ומס רצוי. אני מוכן להטיל מס על אדם היוצא לחו"ל לבילוי זמן, אולם אם אדם נוסע בון-אפידה, ומקבל את רשיון הנסיעה לרגל עסקים רצויים במדינה, הרי אין להטיל עליו את המס. הוצאות הנסיעה בבית חרשת ובכל עסק אחר חלות על הייצור. אם תטילו מס על הוצאות הנסיעה, תברטו להעלות המחירים, והכסף ייכנס מכיסם של הצרכן ושל ההמונים.

שר האוצר א. קפלן: אני מבקש לא לפרסם את הדברים האלה. לדעתי אנו דנים על המסים לא רק מנקודת מבט כספית, אלא גם מבחינה מסקית. לדעתי, גם איש נוסע לרגלי עסקים, הוא יכול לשלם את המס. נפגשתי בחו"ל עם האנשים שנסעו לרגלי עסקים, וראיתי על מה הם מוציאים כסף ואיך הם חיים בחו"ל. לדעתי כל מי שפרשה לו לנסוע לרגל עסקים, יכול לשלם 20% מכרטיס הנסיעה. בין כך קשה לנו לבדוק את חשבון ההוצאות כשהאיש משלם מס הכנסה.

ד"ר גרנות: לא איכפת לי אם יקחו מס. אולם כאן שאלה של דיוויזים. אני בעד זה שתהיה בקרת חריפה על אנשים היוצאים את הארץ. אנשים אלה מוציאים דיוויזים בדרכים שונות. יש לי רושם שאין בקרת די חריפה בעניינים אלה. אני מציע שלא נתלהב לכלל מס.

סיכום: הצעתו של ד"ר בדר נרשמה, ושר האוצר יטפל בה.

ז. המסך הדירון התקציב - הכנסות - גביות על חשבון הלוואות ורכוש מסולתי.

היו"ר ד.צ. פנקס: אומדן ההכנסה מסעיף זה הוא 1,700,000 ל"י.

ד"ר גרנות: הייתי מבקש לקבל סעיפים פרטים לסעיף זה, איננו יודעים כמה גובים, והייתי רוצה לדעת מאיזה מקורות משלמים את הכסף בחזרה.

שר האוצר א. קפלן: קשה לדעת פרטים מסעיף זה, מאחר שזוהי הערכה מתוך ההשקעות. סעיף זה כולל את השקעות מתקציב הפיתוח, כי יש בהוצאה 3 מיליון 300 אלף ל"י (3,300,000) בעד חלק מתקציב הפיתוח.

ד"ר גרנות: בחשבון ההכנסות וההוצאות אין סעיף כזה.

היו"ר ד.צ. פנקס: בהוצאות יש 3,300,000 ל"י - תשלום חובות. בהכנסות של השנה הקודמת היה סכום של 185,000 + 22,000 ל"י.

שר האוצר א. קפלן: התשלומים מתחילים פעם-אחת כעת, והמכוסים יכנסו רק כעבור שנים. תקבלו את הפרטים.

סיכום: הוסכם לבקש מהאוצר פרטים לסעיף זה. שר האוצר הבטיח למסור את הפרטים.

ישיבת ועדת הכספים
6.6.50

רט.

ח. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - מס שבח מקרקעים:

היו"ר ד.צ. פנקס: אומדן ההכנסה מסעיף זה הוא 400,000 ל"י.

א. אלישר: אני מציע לכטל את המס. מס זה מוטעה ביסודו. באים הנה תיירים ורוצים להשקיע כספים בארץ, אולם אינם מוצאים במה להשקיע. הם קונים לעצמם בבת-אחת 40 מגרשים. עם ירידת המטבע אנשים קצים להפטר מהכסף ולהשקיע אותו אפילו במחירים גבוהים. אין לנו דרכים רבות למשוך הון מחו"ל. הממשלה צריכה להקים מוסדות אשר ימכרו מגרשים לכל מי שירצה להשקיע כסף, וזה יהיה מקור לדיוויזים. אין אנו צריכים לסתום אחד מהמקורות הבודדים שישנם לדיוויזים על ידי המס הזה, הגורם לאינפלציה.

י. רוקח: אני מופתע מהסכום הקטן. לדעתי צריכה להיות ההכנסה מסעיף זה סתאמה להכנסה מספרי אחוזה. יש יחס לא נכון בין הסכום שמכניס סעיף ספרי האחוזה לבין סכום זה.

ד"ר ברד: אני מוחה בגודל הדעה שמסים גורמים לאינפלציה. מס יכול להעלות את מחירי המכירה, ועל ידי כך לגרום לדיפלציה.

מס שבח מקרקעין נבנה בצורה לא טובה. אני מציע להקטין את המס ולהחמיר בגבייתו, ולסנוע את ההברחה. יש להמציא סנקציות בגודל ההברחה של המס בחוק האזרחי, כדי שההברחה לא תהיה כדאית לעומת הסיכון. יש להקטין את המס ולשנות את כל השיטה. יש לעשות ממנו מס מעשי ומציאותי.

ד"ר גרנות: המס הזה התחיל לפעול מאוחר והיתה תקופה של קפאון. ההעברות בטאבו קשורות לשבח המקרקעין. לא היתה הפחתה בהעברות בטאבו. אולי על אף ההסברה שהמס התחיל לפעול מאוחר, אני סבור שיש לתת הסברה משכנעת יותר, על הסבה להחלשת המס הזה. מדוע ההכנסה כ"כ קטנה? למס זה צריך להיות פוטנציאל גדול; מדוע הוא לא הצדיק את עצמו?

פ. נפתלי: יש ללמוד מהנסיון, אף אי אפשר ללמוד מנסיון של שנה או יותר נכון של פחות משנה. המס הזה פועל בערך חצי שנה, כי החלטנו עליו באוגוסט, ועברו כמה חדשים עד שהוא הגיע למסלול. אין לדון על המס לפי הנסיון של סגנון שעובד עליו חצי שנה. אם הממשלה תגיע להחלטה, מתוך הנסיון האדמיניסטרטיבי, שיש להכניס כמה שנויים במס, נדון על ההצעות. אולם, אין לעשות רביזיה כללית אלא אחרי ארבע או חמש שנים של נסיון. פה ישנו סקרה טפוסי, אשר בו החיובים אינם רק חיובים פיסקליים. הכנסות גדולות מקטינות את האינפלציה. לחוק זה יש ערך בריסון הספקולציה בקרקע. בינתיים אפשר לשנות דברים טכניים קטנים, אולם אולי החוק כולו. אני חולק על הדעה שע"י המס הזה אנו סותמים מקור לדיוויזים.

שר האוצר א. קפלן: ההכנסות ממס זה היו למעשה במשך התקופה שעברה 40% מדמי ההעברה בטאבו. בחודש מאי היתה ההכנסה ממס זה 40 אלף לירות בכל הארץ. המס נכנס לתוקפו רק באוקטובר. אם נחשב את הסכומים לפי ששת החודשים אוקטובר עד מרץ, נתנו ספרי האחוזה 430 אלף לירות, בזמן שסמט שבח מקרקעין נתן 180 אלף לירות, כלומר בערך 40%. בספטמבר הייתה הכנסה של 253 ל"י ממס זה, כי הגביה נמשכה רק ימים ספורים בחודש זה. באוקטובר היתה ההכנסה מן המס 12 אלף ל"י; בנובמבר - 66 אלף ל"י; בדצמבר - 38 אלף ל"י; בינואר - 36 אלף ל"י; בפברואר - 28 אלף ל"י. בס"ה נכנסו 180 אלף ל"י.

ישיבת ועדת הכספים
6.6.50

רט.

שאלו אם יש קשר בין היקף המס הזה להיקף ההעברות בטאבו. מספר הטרוזאקציות בטאבו היה 13 אלף. המספר הכולל של העסקים שהחוק חל עליהם היה 2339. מתוך זה ניתן שחרור ל 1439 מקרים היות והתפורה היתה פחות מ 1000 לירות. דבר זה הוא מקור להברחה כי רושמים דברים בפחות מאלף לירות, ועל ידי כך מבריחים את המס. כל אלה שמשלמים לרגלי עסקיהם מס הכנסה, אינם משלמים את המס הזה, כגון, החברות. היו 275 מקרים שחברות שלמו לפי החוק. בסך הכל היתה חובת התשלום של המס במשך 6 חדשים על 625 מקרים. אני יכול למסור גם את ההיקף הכספי, אולם לא כעת. אתם שחררתם מהמס חלק גדול מאלה שהיו משלמים ~~אחד~~ אולי, ~~בהחלטתכם~~ בזמן שהגדלה אינה עולה על אחוז מסויים. אם ההגדלה אינה עולה על 150% בשנתיים, ~~אין~~ משלמים ~~מס~~ 25%; במשך 4 שנים משלמים 20%. אולם אם ההגדלה עולה על 150%, משוחררים מס במשך 5 או 6 שנים. היתה הצעה להטיל את המס על סכומים יותר קטנים מאלף לירות, אולם החלטתי לא לעשות זאת ברגע, וללמוד מהנסיון. אני חושב שהמס הוא טוב. אולי במשך הזמן נתקן אותו, אבל הוא יהיה מקור חשוב להכנסה בארץ. במידה ניכרת הוא יעזור לנו להחליט להלחם נגד ספקולציה. אינני מסכים לכך שהמס הזה מונע השקעות כסף בארץ.

הועדה תחזור לסעיף זה בזמן ההצבעה על ס י כ ו מ:
ההכנסות.

ט. המשך הדיון על התקציב - הכנסות - מס עזבונו:

היו"ר ד.צ. פנקס: אומדן ההכנסה מסעיף זה הוא 100,000 ל"י.
שר האוצר א. קפלן: במשך 6 חדשים יש לאנשים רשות להגיש ~~הצהרה~~ את הסכומים. אחר כך מתחיל משפט.

הועדה תחזור לסעיף זה בזמן ההצבעה על ס י כ ו מ:
ההכנסות.

י. שיכון ותיקים:

א. אלישר: קבלנו החלטה בקשר עם שיכון ותיקים, אולם יש משהו משרדי המעכב את ההוצאה לפועל של ההחלטה. אין אפשרות לקבל קרקע, מאחר שרשות הפיתוח עוד לא הוקמה. אני מציע שיעשה משהו כדי שגם האפוטרופוס יתן את הקרקע. ~~שר-אוצר~~
שר האוצר א. קפלן: הבנק האפוטיקאי דורש שיהיה קושן, או שנותנים רכוש. קושן יכול להיות גם חוזה חכירה. האפוטרופוס יכול להשכיר קרקע לחמש שנים. לכן, הוא אינו יכול לסדר את הדבר. גם הקרן הקימת אינה יכולה לסדר חוזה חכירה. אפשר יהיה לסדר את זה רק אם הקמת רשות הפיתוח. ייתכן שאנו מצטרף לקבל על עצמנו אחריות כלפי הבנק, לסרות העובדה שאין קושן, כדי שאפשר יהיה לגשת לבניה.

הישיבה ננעלה בשעה 13.00
